

Danske mejere – en fauna i vækst

Henrik Enghoff, Jan Pedersen, Søren Toft

Enghoff, H., Pedersen, J. & Toft, S. 2014: Danish harvestmen – a fauna on the increase (Arachnida: Opiliones).

Ent Meddr 82: 1-12. Copenhagen, Denmark 2014. ISSN 0013-8851.

Abstract

Since 1985 the number of harvestmen species recorded from Denmark has grown from 17 to 25. The new species and the year of their first Danish record are: *Opilio canestrinii* (Thorell, 1876) – 1985; *Lacinius horridus* (Panzer, 1794) – 1994; *Odiellus spinosus* (Bosc, 1792) – 2006; *Dicranopalpus ramosus* (Simon, 1909) – 2007; *Leiobunum* »sp. A« – 2008; *Paranemastoma quadripunctatum* (Perty, 1833) – 2009; *Nelima semproni* Szalay, 1951 – 2012; *Platybunus pinetorum* (C.L. Koch, 1839) – 2013. Notes are given on the decline of *Opilio parietinus* (De Geer, 1778), *O. saxatilis* C.L. Koch, 1839, and *Leiobunum tisciae* Avram, 1968 (= *L. rupestre* auct.) in Denmark; and *Nemastoma dentigerum* Canestrini, 1873, *N. bimaculatum* (Fabricius, 1775), *Lacinius dentiger* (C.L. Koch, 1848), *Leiobunum limbatum* L. Koch, 1861, and *Nelima doriae* (Canestrini, 1871) are mentioned as candidates for future discoveries in Denmark.

Henrik Enghoff & Jan Pedersen, Statens Naturhistoriske Museum (Zoologisk Museum), Universitetsparken 15, 2100 København Ø.

Email: henghoff@snm.ku.dk & japedersen@snm.ku.dk

Søren Toft, Institut for Bioscience, Aarhus Universitet, Ny Munkegade 116, 8000 Aarhus C.

E-mail: soeren.toft@biology.au.dk

Mejere (Opiliones) er en relativt artsfattig gruppe, og da arterne er nemmere at bestemme end så mange andre arter i den danske entomofauna, er de danske mejere ganske velstuderede. Den 'moderne' fase i udforskningen af den danske mejerfauna kan siges at starte med det fromme ønske, som blev fremsat af Enghoff (1978): at fremkomsten af Martens' fremragende bestemmelsesværk til mellemeuropæiske mejere (Martens 1978) måtte »bevirke, at det fra Danmark kendte antal mejerarter forøges udover de usle sytten, der for tiden kendes«.

På det tidspunkt forelå der en omfattende kortlægning af danske mejere udarbejdet af Meinertz (1962, 1964), baseret på hans egne indsamlinger i tidsrummet 1928-1962 og med inddragelse af nogle vigtige fund gjort af svenskeren Hans Lohmander i forbindelse med dennes uhyre grundige indsamling af forskellige danske jordbundsinvertebrater.

Det fromme ønske er i den grad gået i opfyldelse: I 1985 dukkede den første nye art op, og siden da er der (status forår 2014) kommet yderligere syv nye arter til. Fra 17 til 25, en forøgelse på 47 %, og det bare på 28 år! De 47 % er i øvrigt bemærkelsesværdigt tæt på de 48 % som den hollandske mejerfauna er forøget med siden 1991: fra 21 til 31 arter (van Duinen, 2014).

I denne artikel præsenterer vi en sammenfatning, en generel status for den danske mejerfauna og en opdateret liste over yderligere arter der skal holdes øje med.

Bestemmelse m.m. af mejere

Mejere er som nævnt relativt lette at artsbestemme. Den seneste danske nøgle findes hos Toft (2004), men her mangler de fleste af de nytilkomne. Standardværket forbliver Martens (1978), men også Hillyard (2005) og Wijnhoven (2009) er nyttige.

Der er derudover en række online-ressourcer om mejere som er værd at se nærmere på:

Først og fremmest er der www.spiderling.de/arages, herefter refereret til som Arachnologische Gesellschaft (2014). Her finder man kort over udbredelsen af samtlige danske mejerarter i Tyskland, og – hvad der er essentielt – fundene er inddelt efter årtier, hvilket gør det muligt at følge udbredelsesændringer. Derudover er der Europakort hvor de lande hvorfra arten er kendt, er skraverede samt henvisninger til hjemmesider med mere detaljerede udbredelseskort for UK, Benelux-landene og Tjekkiet.

En anden god mejerhjemmeside er <http://www.janvanduinen.nl/opilionesengels.php>, her refereret til som van Duinen (2014). Her er der bl.a. fine fotos af mange arter og bestemmelsesartikler til download.

På den danske portal Fugle og Natur (www.fugleognatur.dk), kan man, blandt meget andet, finde kort hvor fund af danske mejere er prikket ind. Kortene viser dog kun de fund der er indrapporteret til F&N og er derfor ikke fuldstændige.

De nytilkomne

De fleste af de nedenstående arter er allerede meddelt fra Danmark i forskellige publikationer (nævnt under de enkelte arter), men *Platybunus pinetorum* (C.L. Koch, 1839) og *Nelima semproni* Szalay, 1951 er helt nye meldinger for den danske fauna.

1985: *Opilio canestrinii* (Thorell, 1876) (orange vægmejer)

Orange vægmejers erobring af Danmark er bemærkelsesværdig og er beskrevet af Enghoff (1987, 1988) og Toft (2004). Den er nu den almindeligste mejer på mure o.l. steder og har næsten fortrængt plettet vægmejer (*O. parietinus*) og broget langbensmejer (*Leiobunum tisciae*), se nedenfor under disse arter. I indsamlinger foretaget 2008–13 på husmure landet over var den næsten overalt den talmæssigt dominerende art og udgjorde ikke mindre end 69% af i alt 3970 individer. Den kan således betegnes som en invasiv art (Enghoff 2010).

Orange vægmejer har nu også nået Sverige (1987: Enghoff 1988), Holland (1991: van der Weele 1993) og England (1999: Hillyard 2000, 2005).

Kan bestemmes ved hjælp af Toft (2004)

1999: *Lacinius horridus* (Panzer, 1794) (tornet mejer)

Et enkelt, juvenilt eksemplar blev fundet på Raghhammer Odde, Bornholm (Enghoff et al. 1999). Arten er ikke genfundet siden her i landet. Tornet mejer adskiller sig fra andre 'nye' arter ved at intet tyder på, at den er indslæbt i nyere tid. Den kendes fra både Sverige og Finland (Martens 1978), og dens udbredelsesmønster i Tyskland viser ingen ekspansion i nyere tid (Arachnologische Gesellschaft 2014).

Kan bestemmes ved hjælp af Martens (1978), Wijnhoven (2009) og Toft (2004).

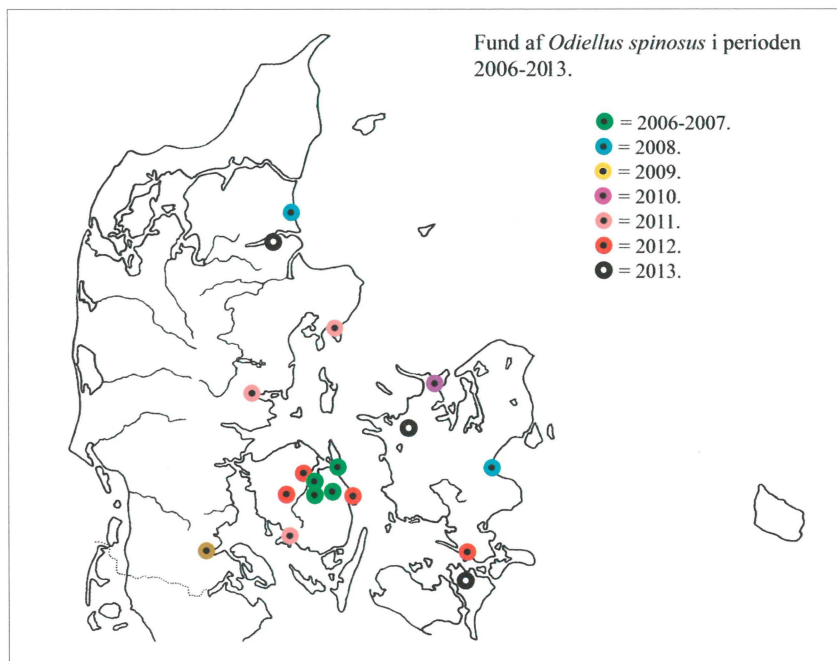

Fig. 1. Danske fund af *Odiellus spinosus*, fordelt på år.

2006: *Odiellus spinosus* (Bosc, 1792) (monstermejer, kæmpemejer)

De første fem fund (2006) var alle fra Fyn, og der foreligger yderligere en del fund fra det meste af Fyn i de efterfølgende år. Men udover de mange fynske fund har arten i de følgende år spredt sig til store dele af landet (Fig. 1). Således blev den fundet i 2008 – NEJ: Øster Hurup og SZ: Køge (Banegård); i 2009 – SJ: Havnen i Åbenrå; i 2010 – NWZ: Nykøbing Sjælland; i 2011 – EJ: Havnen i Horsens og Ebeltoft, og F: Fåborg; i 2012 – SZ: Vordingborg og i 2013 – EJ: Assens, NWZ: Ellebjerg og LFM: Eskilstrup (egne fund samt oplysninger fra F&N, 2014). Efter de første par år, hvor monstermejerer kun blev fundet på Fyn, ses der intet spredningsmønster – tilsyneladende er spredningen sket i (relativt) lange »spring« snarere end efter en fremadskridende front.

Kan bestemmes ved hjælp af Martens (1978) og Hillyard (2005).

2007: *Dicranopalpus ramosus* (Simon, 1909) (gaffelmejer)

Første fund af gaffelmejerer blev gjort på Fyn i 2007, og allerede 3 år senere var der fund fra de fleste egne af landet (Meng & Skipper 2009, Toft & Hansen 2011). Også i England og Holland spredte arten sig hurtigt over hele landet, da den først var ankommet (Hillyard 199, Noordijk et al. 2007). Toft & Hansen (2011) gav en grundig redegørelse for gaffelmejerens 'erobring' af Danmark. På nuværende tidspunkt mangler kun registreringer fra Vestsjælland og Lolland-Falster. På grund af sit umiskendelige udseende er det en art, der bliver lagt mærke til, også af ikke-specialister, så dokumentationen for artens indvandring i Danmark er bedre end normalt. På det seneste er arten også kommet til Sverige (Helsingborg) (Jonsson 2013).

Kan bestemmes ved hjælp af Martens (1978), Hillyard (2005) og Wijnhoven (2009).

Fig. 2. *Leibunum* sp. (massemejer), han. Jan van Duinen phot.

2008: *Leibunum* sp. (massemejer) (Fig. 2)

Et mysterium! Ingen aner, hvilken art det er – sandsynligvis er den ikke navngivet. Artens tidlige historie er beskrevet af Wijnhoven et al. (2007), som også gav en beskrivelse men ikke noget navn, da de antog, at det drejede sig om en allerede beskrevet art. Det første fund blev gjort i 2004 i Holland, og Wijnhoven et al. (2007) gættede på, at arten ankom dertil omkring år 2000. Ved udgangen af 2007 var arten fundet mange steder i Holland og det sydvestlige Tyskland, og der var enkeltfund fra Schweiz og Østrig, i begge tilfælde nær den tyske grænse. Sidenhen har arten spredt sig yderligere: I Tyskland har den spredt sig nordpå så langt som til Sydslesvig, og der er isolerede forekomster i Berlin (Arachnologische Gesellschaft 2014, Friman & Neumann 2011). Derudover er arten fundet i Frankrig (2009: Eakringbirds 2014), England (2009: Eakringbirds 2014), og i Danmark er der fundet et enkelt eksemplar i Åbenrå (27.ix.2008, S. Toft leg., J. Martens det.).

På trods af intens pressedækning i 2009, inklusive tv, radio, aviser (bl.a. »Ny horror-art i Danmark« i Berlingske Tidende 2. september 2009) og gentagne besøg på fundstedet de efterfølgende år, er der ikke rapporteret andre fund af massemejerer end det enlige eksemplar fra Åbenrå. Indtil videre lever den altså ikke op til sit danske navn – her i landet.

Kan bestemmes ved hjælp af Wijnhoven (2009).

2009: *Paranemastoma quadripunctatum* (Perty, 1833) (stor dødningshovedmejer)

Fundet 2009 i faldfælder på det nedlagte jernbaneareal ved Rødbyhavn, hvor der også er fundet så mange andre interessante arter. Forekomsten af stor dødningshovedmejer ved Rødbyhavn er overraskende, da det ikke er en art, der normalt anses for synantrop (Enghoff et al. 2011). Genfundet på samme sted i 2012, men denne gang dybt nede i store, skimlede bunker af træflis. Arten er endnu ikke fundet andetsteds i landet.

Kan bestemmes ved hjælp af Martens (1978) og Wijnhoven (2009).

Fig. 3. *Nelima semproni*, hun. Jan van Duinen phot.

2012: *Nelima semproni* Szalay, 1951 (intet dansk navn) (Fig. 3)

Endnu en art, der er rykket nordpå i Tyskland i de senere år – den nåede Østersøky-
sten i 2000'erne. Hidtil kun ét dansk fund: To hunner fundet på Ej: Horsens Havn,
5.xi.2011, J. Pedersen leg. Dyrene blev fundet siddende på murværket af de forskellige
bygninger ved havnen. To eksemplarer blev hjembragt, men der observeredes flere an-
dre. Ang. levevis se f.eks. Enghoff og Pedersen (2007) eller Martens (1978).

Kan bestemmes ved hjælp af Martens (1978) og Wijnhoven (2009).

2013: *Platybunus pinetorum* (C.L. Koch, 1839) (intet dansk navn) (forsiden)

Første gang fundet her i landet i NEZ: Gribskov, lige syd for Store Gribsø 20.vii.2013 af
Henning Liljehult, som ketsjede en enkelt hun af vegetationen langs en skovsti. Året ef-
ter dukkede den meget overraskende op to forskellige steder i NEZ: Brønshøj, hvor en
hun fandtes siddende på en mur i en have 1.v.2014, samt endnu en hun på en solekspon-
neret husmur 2.v.2014, godt 500 m fra det første sted, begge J. Pedersen leg. Derefter
dukkede der meldinger op på Fugle og Natur, om at arten blev set (og fotograferet) i Ej:
Thorning af Lone Melchior Hvidegaard, og ligeledes i NEZ: Værløse af Jonas Lutz. I
Thorning blev arten fundet på en nordvendt husmur i flere eksemplarer 8.v.2014 og se-
nere - heriblandt også hanner! Eksemplaret fra Værløse blev fotograferet 29.iv.2014.

P. pinetorum er siden 2010 rykket kraftigt nordpå i Tyskland, hvor der nu er adskillige
fund fra Holsten (Arachnologische Gesellschaft 2014). Den er også i tiltagen i Holland
(van Duinen 2014) hvor den første gang blev fundet i 1998 (Wijnhoven 1999) og er
2010 også fundet i England (Richards 2010).

Arten minder en del om den almindelige forårsmejer (der i en årrække har gået un-
der navnet *Rilaena triangularis*, men som nu [igen] skal hedde *Platybunus triangularis*).
De to arter ligner hinanden, bl.a. ved den store øjenhøj, men adskilles f.eks. ved at *P. pi-
netorum* er større og har kraftigt tornede pedipalper. Ligesom forårsmejeren er *P. pine-
torum* tidligt voksen, iflg. Martens (1978) fra maj til begyndelsen af august i Tyskland.
Tilsyneladende formerer arten sig ofte partenogenetisk – i hvert fald finder man mange
steder kun hunner (Martens 1978, van Duinen 2014). Den lever næsten udelukkende i
de mørkere, fugtigere dele af løvskove og findes ofte siddende på bøgestammer eller i
høj vegetation langs delvis overskyggede småvandløb (Martens 1978). Det er interessant

at arten i Danmark tilsyneladende også kan klare sig i stærkt menneskeprægede habitater, og det skal blive spændende at følge dens »invasion« af Danmark.

Kan bestemmes ved hjælp af Martens (1978) og Wijnhoven (2009). van Duinen (2014) giver en grundig, rigt illustreret omtale af *P. pinetorum*.

De måske truede

Der er ikke noget der tyder på, at nogen mejerarter er forsvundet fra Danmark i nyere tid. Enkelte arter er sjældne, men der kan ikke spores nogen tendens i deres hyppighed. Til gengæld er der nogle arter, der førhen var almindelige, der er gået drastisk tilbage i de senere årtier:

Opilio parietinus (De Geer, 1778) (plettet vægmejer)

Toft (2004) påviste, hvordan orange vægmejers fremgang faldt sammen med en tilbagegang for plettet vægmejer, se også Enghoff & Pedersen (2007). Denne art var ellers overmåde almindelig, da Meinertz (1964) kortlagde de danske mejere, og den var stadig almindelig i 1987 (Enghoff 1988). I årene efter Tofts studie var det faktisk umuligt at finde plettet vægmejer, men i de senere år er den så småt begyndt at dukke op igen. I indsamlinger fra 2008–13 udgjorde den kun 2% af af mejerne, men disse var fordelt på ikke mindre end 31 af 64 besøgte lokaliteter. Arten er således fortsat vidt udbredt, blot med lavere hyppighed overalt. Muster et al. (2014) analyserede forekomster af oprindelige og nyttilkomne mejerarter i Luxembourg med avancerede statistiske metoder men fandt ingen evidens for, at orange vægmejer er i færd med at udkonkurrere plettet vægmejer.

Opilio saxatilis C.L. Koch, 1839 (lille vægmejer)

Meinertz (1964) havde talrige fund af lille vægmejer, dog kun få fra Midt- og Nordjylland, men Enghoff (1987) havde kun ganske få fund af arten, og den ses i det hele taget ikke så ofte. Den virker mindre knyttet til mure end de andre vægmejere. Den træffes nu ligesom foregående art i ret lave antal på mure, men vidt udbredt (2008–13-indsamlinger: 2% af individerne på 29 af 64 lokaliteter).

Leiobunum tisciae Avram, 1968 (broget langbensmejer)

Den art, der førhen blev kaldt *Leiobunum rupestre* (Herbst, 1799), har vist sig at være artsforskellig fra den rigtige *rupestre*, som kun findes meget længere sydpå. 'Vores' art betegnes nu, f.eks. på Fugle og Natur (2013), som *Leiobunum tisciae* Avram, 1968, selv om der endnu ikke foreligger en publikation der beskriver forskellene mellem de to arter. HE har sammenlignet danske eksemplarer med autoritativt (J. Martens) bestemte *L. rupestre* fra Østrig og kan bekræfte, at der er tydelige forskelle. Broget langbensmejer var udbredt over det meste af landet, da Meinertz (1964) kortlagde mejerne; den manglede dog på Fyn og var sjælden i Sønderjylland og Himmerland. Den var uhyre almindelig og talrig i 1987 (Enghoff 1988), inklusive på Fyn, i Sønderjylland og i Himmerland. Sidenhen blev den pst væk og sås ikke i en lang årrække. Da broget langbensmejer ligesom plettet vægmejer i høj grad holder til på mure, er det særdeles tænkeligt, at også den er blevet fortrængt af orange vægmejer. Lige som plettet vægmejer er den nu begyndt at dukke op på husmure igen, men slet ikke i samme mængder som i 1987 (2008–13-indsamlingerne: 4 individer på 4 af 64 lokaliteter). Arten forekommer dog også i ældre plantager og har måske her et refugium. Se f.eks. Fugle & Natur (2014), hvor der er adskillige fund fra 2004 og frem.

De forventelige

Enghoff & Pedersen (2007) nævnte fire forventelige arter. Af dem er *Dicranopalpus ramosus* og *Nelima semproni* rent faktisk ankommet, mens *Leiobunum limbatum* L. Koch, 1861, og *Opilio dinaricus* Silhavy, 1938, stadig lader vente på sig. Vi foreslår at slette den sidstnævnte fra 'forventeliglisten', da der kun foreligger et enkelt fund fra den (øst)ty-ske Østersøkyst (Martens 1978, Arachnologische Gesellschaft 2014) fra 70'erne, alle øv-rige findsteder ligger langt fra Danmark. Den aktuelle forventeligliste, som i høj grad er baseret på Arachnologische Gesellschaft (2014), ser således ud:

Nemastoma dentigerum Canestrini, 1873 (intet dansk navn) (Fig. 4)

Arten er rykket nordpå i Tyskland, hvor den siden 2000 er fundet flere steder i Hol- sten og også har nået Østersøkysten (Arachnologische Gesellschaft 2014). I Holland er den siden begyndelsen af 1990'erne blevet mere og mere almindelig (Wijnhoven 2009). Adskiller sig fra den velkendte østlig dødningehovedmejer (*Nemastoma lugubre*) ved at mangle de to hvide pletter – bemærk dog at disse en sjælden gang også kan mang- le hos *lugubre*!

Arten findes ofte i de mere fugtige dele af løvskove, haver og parker, hvor den lever i de dybere dele af førnen eller blandt planterester langs småvandløb. Der kan findes voksne dyr hele året men flest om sommeren (Martens 1978). Schönhofer & Holle (2007) fandt den i bøge-ahorn skov med rigeligt vedbend, samt i bunker af nåletræsnåle i ege-rødbøgskov.

Kan bestemmes ved hjælp af Martens (1978) og Wijnhoven (2009).

Fig. 4. *Nemastoma dentigerum*. Jan van Duinen phot.

Fig. 5. *Nemastoma bimaculatum*. Bemærk formen på de hvide pletter. Jan van Duinen phot.

Nemastoma bimaculatum (Fabricius, 1775) (vestlig dødningehovedmejer) (Fig. 5)

En udpræget vestlig art, f.eks. almindelig på De britiske Øer, Færøerne og Norge. Er for nylig (efter 2010) fundet i Oldenburg ved Bremen i Tyskland (Arachnologische Gesellschaft 2014). Svær at adskille fra østlig dødningehovedmejer (*Nemastoma lugubre*), men den har bl.a. en mere udpræget kantet hvid tegning med et karakteristisk hak udadtil. Ligesom hos *N. lugubre* kan de hvide tegninger en sjælden gang mangle.

Den angives at foretrække mørke løvskove, hvor den findes i førnen, men den er også tit fundet på fugtige enge med star og padderokke. Den kræver dog altid en relativ høj luftfugtighed. Voksne dyr kan findes hele året, der er dog flest fund i juni-november (Martens 1978).

Kan bestemmes ved hjælp af Martens (1978), Hillyard (2005) og Wijnhoven (2009).

Fig. 6. *Lacinius dentiger*. Gernot Kunz phot.

Lacinius dentiger (C.L. Koch, 1848) (intet dansk navn) (Fig. 6)

Denne store, smukke art, der ellers har sit nærmeste udbredelsesområde i en bred omegn af Berlin, er efter 2010 også fundet i Holsten (Arachnologische Gesellschaft 2014).

Arten er ret varmekrævende og findes oftest i lysåbne løvskove og parker, hvor den kan ses siddende på træstammer. Den har en vis forkærlighed for menneskepåvirkede habitater og vil her oftest findes siddende på husmure og lignende. Den er nataktiv, og voksne dyr kan findes fra sensommeren til tidlig vinter (Martens 1978).

Kan bestemmes ved hjælp af Martens (1978).

Leiobunum limbatum L. Koch, 1861 (intet dansk navn) (Fig. 7)

Har været på den danske 'ønskeliste' siden Martens (1978) publicerede et fund fra Jönköping i Sverige. Noget tyder på, at denne angivelse var fejlagtig (Jonsson 2004), men da arten lige som flere andre på det seneste er rykket nordpå i Tyskland (nåede Rügen i 2000'erne, Lübeck efter 2010 [Arachnologische Gesellschaft 2014]), bør den stadig eftersøges her i landet. Det er en meget stor, meget langbenet mejer, som skulle være til at få øje på, især den nærmest knaldrøde han. Angående levevis se f. eks. Enghoff og Pedersen (2007).

Kan bestemmes ved hjælp af Martens (1978) og Wijnhoven (2009).

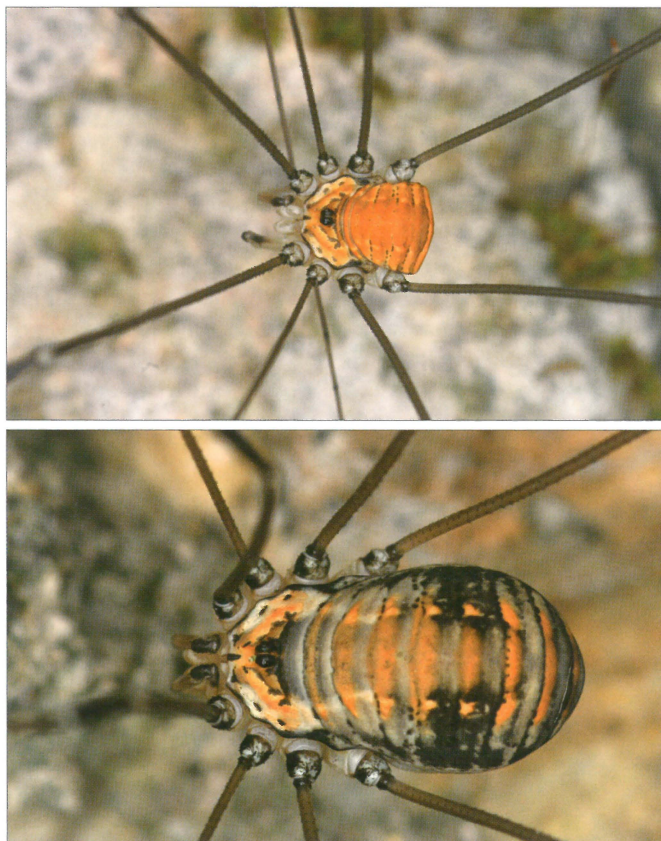

Fig. 7. *Leiobunum limbatum*, øverst han, nederst hun. (Gernot Kunz phot.)

Fig. 8. *Nelima doriae*, hun. Hay Wijnhoven phot.

Nelima doriae (Canestrini, 1871) (intet dansk navn) (Fig. 8)

Denne art har sin naturlige udbredelse omkring Middelhavet og i Kaukasus, men er indslæbt til Australien, New Zealand, Argentina – og Holland hvor den overraskende blev fundet talrigt i 2006 (Wijnhoven 2007). Når den kan 'springe' fra Middelhavsområdet til Holland, kan den måske også springe til Danmark? *N. doriae* trives tilsyneladende godt i stærkt menneskepåvirkede, lysåbne habitater, såsom parker, ruderater og lignende. Arten er i udlandet dog også fundet i klitter og på stranden. De hollandske fund er gjort på græssede diger langs floden Maas. Voksne dyr kan findes det meste af året, men vil måske på vores himmelstrøg mest være at forvente om efteråret og det tidlige forår (Martens 1978, Wijnhoven 2007).

Kan bestemmes ved hjælp af Martens (1978) og Wijnhoven (2009).

Tak til Rasmus Aagaard Jensen, Henning Liljehult, Jonas Lutz, Werner Meng og Lone Melchior Hvidegaard for fundoplysninger, til Jochen Martens for bekræftelse af »*Leio-
bunum* sp.«, og til Jan van Duinen, Gernot Kunz og Hay Wijnhoven for flotte fotos.

Litteratur

- Arachnologische Gesellschaft 2014. Nachweiskarten der Spinnentiere Deutschlands (Arachnida: Araneae, Opiliones, Pseudoscorpiones). – www.spiderling.de/arages. Besøgt 22. april 2014.
- Eakringbirds 2014. *Leiobunum* sp at Workshop in 2009 and rediscovery in 2013. – <http://www.eakringbirds.com/eakringbirds3/arachnidsleiobunumsp.htm>). Besøgt 22. april 2014.
- Enghoff, H. 1978. Anmeldelse af Martens, J. 1978. Weberknechte, Opiliones. Tierwelt Deutschlands 64. – *Entomologiske Meddelelser* 46: 80.
- Enghoff, H. 1987. *Opilio canestrinii* (Thorell, 1876) – en nyindvandret mejer i Danmark (Opiliones). – *Entomologiske Meddelelser* 55: 39-42.
- Enghoff, H. 1988. Operation *Opilio* 1987 – en undersøgelse af mejere på mure, stakitter o.l. steder i Danmark. – *Entomologiske Meddelelser* 56: 65-72.
- Enghoff, H. 2010. Invasive arter i Danmark. En trussel? Mod hvad? – Pp. 53-59 i Nielsen, M.A. (ed.): Det fremmede som historisk drivkraft. Danmark efter 1742. Et festskrift til Hendes Majestæt Dronning Margrethe II ved 70-års-fødsesdagen den 16. april 2010. Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab.
- Enghoff, H., Holter, P. & Pedersen, B. V. 1999. *Lacinius horridus* (Panzer, 1794), en ny dansk mejer – samt lidt om Raghammer Odde, Bornholm. – *Entomologiske Meddelelser* 67: 137-139.
- Enghoff, H. & Pedersen, J. 2007. Ny dansk mejer: *Odiellus spinosus* (Bosc, 1792) (Opiliones). – *Entomologiske Meddelelser* 75: 59-63.
- Enghoff, H., Pedersen, J., Thomsen, P. F. & Iversen, L. 2011. Tusindben, skolopendre og mejere fra Rødbyhavn og omegn – med fem nye arter for den danske fauna (Diplopoda, Chilopoda, Opiliones). – *Entomologiske Meddelelser* 79: 3-12.
- Friman, L. & Neumann, J. 2011. Warten auf eine Invasion von *Leiobunum* sp. A (Opiliones, Sclerosomatidae); Erstnachweis aus Berlin. – *Märkische Entomologische Nachrichten* 13 (2): 233-23
- Fugle og Natur 2014. <http://www.fugleognatur.dk>. Besøgt 23. maj 2014.
- Hillyard, P. 1999. Spread of *Dicranopalpus ramosus*. – *Ocularium* 2: 1. <http://www.britishspiders.org.uk/srs/ors02.html>. Besøgt 22. april 2014.
- Hillyard, P. (2000:). *Opilio canestrinii* (Thorell, 1876) – new species record for Britain. – *Ocularium* 3: 1-2 – <http://www.britishspiders.org.uk/srs/ors03.html>. Besøgt 22. april 2014.
- Hillyard, P. D. 2005. Harvestmen. – Synopses of the British Fauna 4 (third edition): 1-167.
- Jonsson, L. J. 2012. Lockespindlarnas (Opiliones) kända utbredning i Sverige. The Known Distribution of Opiliones in Sweden – <http://www.hkr.se/PageFiles/4138/Opiliones%20distr%202012.pdf>. Besøgt 22. april 2014.
- Jonsson, L. J. 2013. Grenlocke *Dicranopalpus ramosus* – en för Sverige ny art av lockespindel. – *Fauna och Flora* 101(1): 18-21.
- Martens, J. 1978. Spinnentiere, Arachnida. Weberknechte, Opiliones. – *Die Tierwelt Deutschlands* 64: 1-464.
- Meinertz, N. T. 1962. Mosskorpioner og mejere. – *Danmarks Fauna* 67: 1-193.
- Meinertz, N. T. 1964. Eine zootopographische Untersuchung über die dänischen Opilioniden. – *Videnskabelige Meddelelser fra Dansk naturhistorisk Forening* 126: 417-449.
- Meng, W. & Skipper, L. 2009. Gaffelmejerer – nu også i Østjylland. – *Gejrfuglen* 45: 35-37.
- Muster, C., Meyer, M. & Sattler, T. 2014. Spatial arrangement overrules environmental factors to structure native and non-native assemblages of synanthropic harvestmen. – *PLOS One* 9,3: e90474. doi: 10.1371/journal.pone.0090474.
- Noordijk, J., Wijnhoven, H. & Cuppen, J. 2007. The distribution of the invasive harvestman *Dicranopalpus ramosus* in the Netherlands (Arachnida: Opiliones). – *Nederlandse faunistische Mededelingen* 26: 65-68.
- Richards, P. 2010. *Platybunus pinetorum*: a new harvestman (Opiliones) to Britain. – Spider Recording Scheme News No. 68, i: Newsletter of the British arachnological Society 119: 22-24.
- Schönhofer, A. & Holle, T. 2007. *Nemastoma bidentatum* (Arachnida: Opiliones: Nemastomatidae): neu für Deutschland und die Tschechische Republik. – *Arachnologische Mitteilungen* 33: 25-30.
- Toft, S. 2004. Mejerne. – *Natur og Museum* 43(3): 1-36.

- Toft, S. & Hansen, M. D. D. 2011. Gaffelmejerens *Dicranopalpus ramosus* lyninvasion i Danmark. – *Flora og Fauna* 117(1): 47-51.
- van der Weele, R. (1993) *Opilio canestrinii* nieuw voor de Nederlandse fauna (Opiliones: Phalangidae). – *Entomologische Berichten* 53: 91.
- van Duinen, J. 2014. Opiliones, harvestmen, <http://www.janvanduinen.nl/opilionesengels.php>. Besøgt 22. april 2014 (også på hollandsk: <http://www.janvanduinen.nl/opiliones.php>).
- Wijnhoven, H. 1999. De hooiwagen *Platybunus pinetorum*, nieuw voor de fauna van Nederland (Opiliones: Phalangidae). – *Entomologische Berichten* 59: 233-237.
- Wijnhoven, H. 2007. De hooiwagen *Nelima doriae* nieuw voor Nederland (Arachnida: Opiliones). – *Nederlandse faunistische Mededelingen* 26: 69-75.
- Wijnhoven, H. 2009. De Nederlandse hooiwagens (Opiliones). – *Entomologische Tabellen* 3: 1-118.
- Wijnhoven, H. 2011. Notes on the biology of the unidentified invasive harvestman *Leiobunum* sp. (Arachnida: Opiliones). – *Nederlandse faunistische Mededelingen* 41: 17-30.
- Wijnhoven, H., Schönhofer, A. L. & Martens, J. 2007. An unidentified harvestman *Leiobunum* sp. alarmingly invading Europe (Arachnida: Opiliones). – *Arachnologische Mitteilungen* 34: 27-38.